

Yavuz AYDIN

Trabzon Milletvekili

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Karadeniz Bölgesi başta olmak üzere Türkiye genelinde yaklaşık 500 bin üretici ve doğrudan 5 milyona yakın insanı ilgilendiren fındık sektörü, bir darboğaza girmiştir. Dünya fındık üretiminin %70'ini karşılayarak üretimde lider olan ülkemiz, üretim gücüne rağmen fiyat ve piyasa belirleme yetisini kaybetmiş; üretici ise hem maliyet yükü hem de piyasa dengesizlikleri nedeniyle ciddi bir mağduriyet yaşamaktadır.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) tarafından uygulanan alım-satım politikalarının şeffaf olmaması, fiyatların geç açıklanması ve maliyetlerin altında belirlenmesi; üreticiyi büyük ölçüde ekonomik belirsizliklere itmiştir. Üretici maliyetleri döviz kurlarına ve enflasyona paralel olarak artarken alım fiyatları Türk lirası cinsinden baskılanmakta; yabancı şirketlerin piyasa üzerindeki tekelleşme eğilimi ise bu sorunu daha da derinleştirmektedir.

Ayrıca;

- 2025 yılı başında yaşanan don felaketi,
- 2017'den bu yana hızla yayılan ve en az %40'lardan başlayarak %80'e varan rekolte kaybına neden olan kahverengi kokarca zararlısı,
- Her yıl sezon başında yapılan spekülasyon rekolte açıklamaları,
- TMO'nun geçmiş yıllardan kalan düşük fiyatlı ürünleri piyasaya sürmesi,
- Fındığın sadece ham madde olarak ihraç edilmesi ve işlenmiş ürün ihracatında geri kalınması vb.

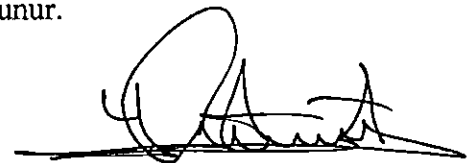
başlıklar da üreticiyi zora sokmakta; fındık tarımının geleceğini tehdit etmektedir.

Gelenen noktada fındık sektörü; maliyet, piyasa, verimlilik, zararlılarla mücadele, afet yönetimi, sigorta, destekleme ve şeffaflık gibi birçok alanda eşzamanlı olarak çözüm beklemektedir.

Bu çerçevede;

- Fındıkta fiyat belirleme süreçlerinin şeffaflaştırılması,
- TMO'nun alım-satım politikalarının üretici lehine yeniden yapılandırılması,
- Piyasadaki tekelleşmenin etkisinin ve Rekabet Kurumu kararlarının incelenmesi,
- Don ve kahverengi kokarca gibi üretim tehditlerine karşı alınan önlemlerin etkinliğinin değerlendirilmesi,
- Fındığın işlenmiş ürün olarak pazarlanmasına yönelik sanayi stratejilerinin araştırılması amacıyla

Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılması arz ve teklif olunur.

Yavuz AYDIN
Trabzon Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye; dünya fındık üretiminin yaklaşık %70'ini karşılamasına rağmen, bu stratejik ürünün iç ve dış piyasalardaki kaderine yön verememektedir. Özellikle son yıllarda art arda yaşanan sorunlar, iklim afetleri ve piyasa odaklı dengesizlikler, fındık üreticisini derin bir ekonomik çıkmaza sürüklemiştir.

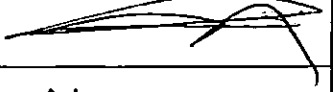
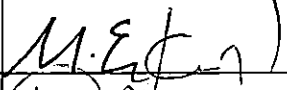
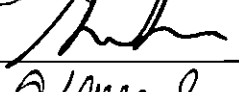
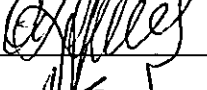
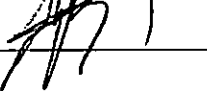
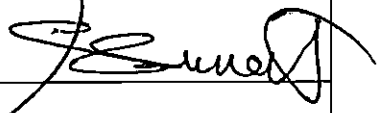
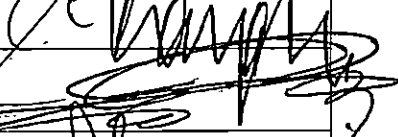
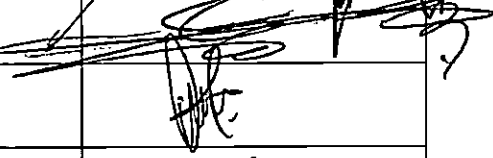
Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) tarafından uygulanan alım ve satış politikalarının yeterince şeffaf yürütülmemesi, alım fiyatlarının üretici maliyetlerinin altında açıklanması ve fiyat açıklama süreçlerinin sürekli geciktirilmesi; üreticinin planlama yapamamasına ve zarar etmesine neden olmaktadır. Bu durumun yanında, uluslararası şirketlerin serbest piyasa adı altında fındık sektöründe fiilî bir tekel oluşturması, üretici ile piyasa arasındaki bağı koparmaktadır.

2025 yılı başında Karadeniz Bölgesi'nde yaşanan don felaketi, rekolte büyük kayıplara neden olmuş; bu kayıpların tazmini noktasında etkin ve hızlı işleyen bir kamu mekanizmasının bulunmaması, üreticinin yükünü daha da artırmıştır. Aynı şekilde, 2017 yılından itibaren Karadeniz'de görülmeye başlanan ve günümüzde %80'e varan rekolte kaybına yol açan kahverengi kokarca zararlısı yalnızca ürün verimini değil, ihracat kalitesini de tehdit etmektedir.

Her yıl sezon öncesinde yapılan spekülatif rekolte tahminleri, piyasayı yönlendirme aracı hâline gelmiş; TMO'nun geçmiş sezonlardan kalan düşük fiyatlı fındıkları yeniden satışa sunması ise serbest piyasa dengesini daha da bozmuştur. Öte yandan, Türkiye'nin fındığı büyük ölçüde ham madde olarak ihraç etmesi ve işlenmiş ürün ihracatında geri kalması, ülkemizin bu üründen elde ettiği katma değerın sınırlı kalmasına neden olmaktadır.

Tüm bu sebeplerle; fındık tarımında yaşanan krizlerin çok yönlü olarak ele alınması, mevcut sorunların bilimsel ve idari açıdan tespiti, çözüm önerilerinin bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesi ve üretici lehine etkin politikaların oluşturulması amacıyla bir Meclis Araştırması açılması zaruri hâle gelmiştir.

**MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGESİ
İMZA ÇİZELGESİ**

	ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
1	Selen TAŞCI	Tekirdağ	
2	Ahmet Erol FAKİBAĞ	Ankara	Ahmet Erol F.
3	Ayhan TIRAKCI TAŞ	Adana	A. T.
4	Ersin Beyaz	İstanbul	
5	Yüksel Arslan	ANKARA	
6	Hüsnü Kırkpınar	İzmir	
7	Ehmet Usta	İstanbul	
8	Metin ERGUN	Muğla	
9	Hakan Seretoplu	Aydın	
10	A. Selim GÜRKIN	Hatay	
11	Ömer KARAKAŞ	Aydın	
12	Hosun Toktaş	Bursa	
13			
14	Ferit SUNAT	Manisa	
15	İsmail ZÜRKÜK	Kocaeli	
16	Ufuk KAYAÇAN	Yozgat	
17	Yüksel Selah TÜRKGÜL	Bursa	
18	Turan YALDIR	Aksaray	
19	Mahmet Akdeniz	Edirne	
	Ridvan UZ	Gönenkale	